

Deel 1.

“Landerkennung” is een werk dat alleen maar door de volksheld Edvard Grieg gecomponeerd kon worden. De muziek is net zo overweldigend, soms bijna gewelddadig, als de lange sage waarop de tekst van het lied is gebaseerd. De sage van Olav Trygvason is te lang om in zijn geheel te vertellen maar er valt niet aan te ontkomen als je wilt begrijpen waar de emotie in het lied en in de muziek over gaat. Vandaar dat ik in deze Resonant het grootste gedeelte van het verhaal vertel en in de volgende uitgave (ik heb tenslotte ook een tijdverslindende baan) wat over de componist zal vertellen en een toelichting op de tekst zal geven. Hou je vast, want dit is een wilde geschiedenis!

Trygve Olavson¹

De Noorse koning Trygve Olavson was getrouwd met een vrouw genaamd Astrid. In 963 werd koning Trygve vermoord en om haar leven te redden vluchtte de zwangere Astrid, waarbij ze zoveel eigendommen meenam als ze kon dragen. Haar pleegvader Thorolf Lusarskeg volgde haar. Ze verborg zich met een paar manschappen op een klein eiland. Daar werd haar kind geboren en ze noemde het naar zijn grootvader Olav. Omdat het een kind van Trygve was werd zijn achternaam Trygvason, als het de zoon van Jan zou zijn geweest zou zijn achternaam Janson geworden zijn. Ze bleef de hele zomer op het eiland maar toen de donkerste en de kou van de winter eraan kwam moest ze terug naar het vaste land.

Intussen had de koningmoeder Gunhilde er lucht van gekregen dat Trygve postuum een zoon had gekregen en ze zond twee van haar zonen op zoektocht. Astrid was inmiddels naar Zweden gevlucht en vond bescherming bij koning Hakon Gamle (Hakon de Oude). Toen Gunhilde erachter kwam dat Astrid en Olav in Zweden waren (hoe het kan zonder fax en telefoon!) zond ze haar zonen naar Hakon de Oude om hem om hulp te vragen bij het zoeken naar baby Olav. Hakon weigerde gladweg waarop zijn vriendelijke bezoekers hem met de dood bedreigden. Het was meteen uit met de gastvrijheid voor zijn visite uit Noorwegen. Van de weeromstuit wilde Astrid nu naar haar broer in Rusland en met hulp van Hakon de Oude ging ze onder zeil en voer ze de Baltische zee op. Daar werden ze door Vikingen uit Estland overvallen. Sommige van de opvarenden werden gedood en de rest werden tot slaaf gemaakt. Olav werd van zijn moeder gescheiden en samen met Thorolf, de pleegvader van Astrid, meegenomen door een Viking met de naam Klerkon. Omdat Klerkon dacht dat Thorolf te oud was om als slaaf nog iets op te leveren, sloeg hij hem dood. Olav werd verkocht voor een goeie jas en kwam terecht bij een echtpaar dat hem als een zoon behandelde.

¹ Bron : de Online Medieval and Classical Library

Olav Trygvason leert doden en roven

Zes jaar later kwam Sigurd, de zoon van Astrid's broer Eirik, naar Estland waar hij op een markt een jongetje zag dat er anders uitzag dan de rest van de bevolking. Hij vroeg het joch naar zijn naam en naar zijn familie. Toen de jongen antwoordde dat hij Olav, de zoon van Trygve Olavson was ging hij met hem naar zijn eigenaar, kocht hem vrij en nam hem mee naar Rusland.

Enige tijd later zag Olav Trygvason Klerkon, de moordenaar van zijn stiefvader, op een markt rondlopen. Toevallig had Olav een bijltje bij zich waarmee hij, een kind nog, bij Klerkon een flinke spleet in zijn schedel sloeg waaraan deze spontaan overleed. Hij rende weg en vertelde aan Sigurd wat hij zojuist gedaan had. Sigurd nam Olav mee naar Koning Valdemar en legde de koning uit waarom Olav dit gedaan had en vroeg de koning om bescherming. Dat was vlot geregeld en Olav bleef tot 981 aan het hof.

Aan het hof van Valdemar werd Olav hoofd van de gewapende macht waarmee Valdemar zijn land verdedigde. Olav vond dit alles zo prachtig dat hij meer troepen aanhield dan de koning hem had gegeven en hij betaalde dat uit eigen zak. Olav zocht de strijd en genoot ervan. Op een dag trok hij met een boot de Baltische zee op, voer naar Bornholm, sloeg daar een zwik bewoners dood en plunderde het eiland.

Standbeeld van Olav
Tryggvason in Trondheim

Op de terugweg kreeg hij onder de kust van Vindland (Finland) slecht weer te verduren en besloot daarom een Finse haven binnen te lopen. Aan land hielden de plundersaars zich rustig omdat ze er een poosje wilden blijven. Olav kwam in contact met het hof van de Finse koning Burizleif en werd er straalverliefd op Geira, een van de drie dochters van de koning. Ze trouwden in de winter van 982 (2-2-2?).

Olav verdiende de kost met oorlogsexpedities in de omgeving en kreeg aldoende steeds meer ervaring en handigheid in het inslaan van een hersenpan. Hij was dus een ordinaire, nu koninklijke, moordenaar en rover.

Olav gaat zwerven en blijft doden en roven

Olav was drie jaar in Vindland toen Geira ziek werd en stierf. Hij had plots geen zin meer in Vindland en kennelijk bij wijze van rouwproces besloot hij tot een plundertocht die hem naar Friesland, Sachsen en Vlaanderen voerde. De tocht duurde vier jaar en uiteindelijk kwam hij terecht op de Scilly eilanden.

In die periode kreeg de Deense koning Harald van de Duitse Keizer Otto te horen dat het beter was voor zijn gezondheid als hij zich tot het christendom zou bekeren. Harald voelde daar niets voor en bracht samen met zijn vazal Hakon van Noorwegen een flink leger op de been. Otto kwam ze eens flink even mores leren. Harald en Hakon verloren de strijd en moesten zich dus wel laten dopen. Harald bleef tot aan zijn dood een christen maar Hakon kon het niet verkroppen dat hij tot het christendom gedwongen was, hij verwierp het geloof en ging op plundertocht. Olav had intussen even niets te doen, hij voer daarom naar Engeland en moordde, roofde en plunderde er lustig op los in Northumberland, Schotland, de Hebriden, Man, Wales en Cumberland. Wat een lekker joch hè, dat waren nog eens tijden! Toen hij het gedoe weer zat was ging hij terug naar de Scilly eilanden.

Olav wordt Christen

Toen gebeurde er iets dat de levensstijl van Olav compleet zou veranderen. Hij ontmoette namelijk een kluizenaar die een reputatie had als waarzegger.

De man sprak tegen hem met de woorden: " Velen zullen U het geloof brengen en U dopen tot heil van Uzelf en van anderen. Opdat Gij geen twijfel zult hebben aan mijn woorden zult Gij letten op deze tekenen; wanneer Gij naar Uwe Schepen terugkeert zullen velen Uwer mannen tegen U samenzweren. Er zal strijd zijn en velen Uwer zullen vallen. Gij zult gewond raken en bijna sterven, maar na zeven dagen zult Gij genezen zijn en Gij zult Uzelve onmiddellijk laten dopen."

En verdraaid als het niet waar is, het gebeurde ook zo. Olav werd subiet Christen en met hem al zijn collega rovers. Maar het weerhield hem niet van plunderingen en doodslag.

Olav gaat kerstenen

In 988 trouwde Olav opnieuw en daarna woonde en "werkte" hij beurtelings in Engeland en in Ierland. Op een dag landde de Viking Thorer in Ierland en deze man kwam in opdracht van de Noorse koningen in contact met Olav. Het bleek dat Olav's reputatie tot in Noorwegen doorgedrongen was en de Noorse koningen wilden wel eens wat meer van deze kerel weten. Daarop ging Olav met Thorer mee naar Noorwegen. Op de plek waar Olav voet op Noorse bodem zette liet hij een kerk bouwen. Hij begon vandaar uit vrienden te maken en dat leidde ertoe dat Olav door de Noorse koningen tot koning over heel Noorwegen werd gekozen. Nu had Noorwegen een leider. Koning Olav maakte publiekelijk bekend dat hij alle mensen in zijn koninkrijk aanbeval zich tot het christendom te bekeren. Deel voor deel werd Noorwegen door hem gekerstend. In sommige streken werd iedereen christen, in andere moest Olav ze de keus geven zich te laten dopen of met hem te vechten. (Hij kon nog steeds goed een schedel kloven!).

John van Halderen, april – juli 2002